

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-30>

УДК 339.9(292.2):339.137.2:330.15

Король Марина Михайлівна

доктор економічних наук, професор,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4031-0858>

Цалан Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук, доцент,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1878-1346>

Maryna Korol, Myroslava Tsalan

State University "Uzhhorod National University"

МІЖ КОНКУРЕНЦІЄЮ І КООПЕРАЦІЄЮ: ЕКОНОМІЧНІ СТРАТЕГІЇ ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВ В АРКТИЦІ

BETWEEN COMPETITION AND COOPERATION: ECONOMIC STRATEGIES OF LEADING STATES IN THE ARCTIC

Анотація. У статті здійснено аналіз економічної ролі Арктичного регіону в контексті загострення глобального суперництва між провідними державами світу. Зазначено, що підвищена доступність регіону через зміну клімату та розвиток технологій активізувала інтерес до природних ресурсів, нових торговельних маршрутів та енергетичної безпеки. Розглянуто стратегічні економічні підходи США, Китаю та Росії, які прагнуть посилити свою присутність в Арктиці через інвестиції, інфраструктурні проекти та інституційні механізми. Ідентифіковано ключові сфери інтересів, зокрема доступ до корисних копалин, розширення судноплавства та посилення контролю над морськими юрисдикціями. Зроблено висновок про формування нової конфігурації геоекономічної взаємодії в регіоні, що вимагає оновлення стратегічного планування національними та міжнародними суб'єктами.

Ключові слова: конкуренція, кооперація, Китай, США, Арктика, природні ресурси, міжнародні економічні відносини.

Summary. The article provides a comprehensive analysis of the economic role of the Arctic region in the context of intensifying global competition between the world's leading powers. It emphasizes that the region's accessibility, driven by both climate change and technological development, has significantly intensified international attention to the Arctic as a strategically important area. It is noted that economic interests in the region are concentrated around access to significant natural resource reserves, including oil, natural gas, and rare earth elements, opportunities for developing new trade routes, as well as ensuring energy and logistical security. In this context, the strategic economic approaches of the USA, China, and the Russian Federation are examined, which demonstrate ambitions to increase their presence in the Arctic through infrastructure development, intensification of investment activities, as well as participation in Arctic institutional mechanisms and international organizations. Specifically, key areas of their economic interests have been identified: the expansion of Arctic shipping, which involves the use of new maritime routes, such as the Northern Sea Route and the Transpolar Route, which significantly reduce the distance between Europe and Asia, decreasing logistical costs and ensuring faster access to markets. States pay considerable attention to the development of port, logistical, and energy infrastructure. Special attention is given to new forms of geo-economic competition, in which states with Arctic and non-Arctic status compete. It is concluded that the formation of a new configuration of economic interaction in the Arctic is occurring against the backdrop of increasing militarization of the region, changes in international legal approaches to control over maritime spaces, and the need for strategic planning adaptation by both national governments and international structures, taking into account long-term challenges and threats. It is determined that economic priorities in the Arctic are increasingly integrated into the broader context of countries' geopolitical ambitions, which requires an interdisciplinary approach to studying the situation, combining economics, international law, security, and environmental policy.

Keywords: competition, cooperation, China, USA, Arctic, natural resources, international economic relations.

Постановка проблеми. У зв'язку зі зростаючим інтересом до природних ресурсів, нових торговельних шляхів і стратегічного розташування, Арктика стрімко трансформується з віддаленого регіону в арену геополітичного суперництва. Танення крижаного покриву відкриває доступ до раніше недоступних запасів нафти, газу та корисних копалин, а також сприяє відкриттю нових морських шляхів, що скорочують логістичні маршрути між основними економічними центрами світу. Водночас це спричиняє посилення інтересу з боку держав, які не є арктичними, але прагнуть інтегрувати регіон у свої глобальні економічні та безпекові стратегії. На цьому тлі Китай, США та росія активно зміцнюють свою присутність в Арктиці, що супроводжується нарощуванням військово-морських потужностей, реалізацією інфраструктурних проєктів і веденням наукової діяльності.

Така активність провідних держав зумовлює зростання напруги в регіоні, де перетинаються економічні інтереси, територіальні претензії та безпекові загрози. Відсутність чітко регламентованого міжнародного правового механізму врегулювання спірних питань ускладнює ситуацію, підвищуючи ризик ескалації конфліктів. У цьому контексті важливо проаналізувати, якими є економічні стратегії основних глобальних гравців щодо Арктики, які механізми вони застосовують для реалізації своїх інтересів, та як співвідносяться їхні дії в площині конкуренції та кооперації. Саме ці аспекти стають предметом дослідження у даній статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження стали статті вітчизняних і зарубіжних науковців, які досліджували питання конфліктології в Арктиці. Так, у праці Заяць О.І., Кикина А.Б. [3] акцент зроблено на аналізі арктичних ініціатив росії в контексті зростаючої присутності Китаю (автори досліджують спрямованість стратегічних документів, інструменти політики та потенційні точки зіткнення інтересів, що дозволяє виявити ключові вектори російсько-китайської динаміки в регіоні). Добей А.Г. [2] зосереджується на трансформації енергетичного ринку Арктики – від домінування викопних ресурсів до поступового включення відновлюваних джерел енергії та розглядає, як енергетичні тренди переформатують економічні стимули й логістику регіону. Havnes H. [10] і Hong N. [11] акцентують увагу щодо ролі КНР: розглядають «Полярний шовковий шлях» як інституційну та інфраструктурну ініціативу, яка змінює формат управління арктичними маршрутами й проєктами, тоді як Hong [11] аналізує офіційну «Білу книгу» Китаю та окреслює можливості й ризики китайської політики в Арктиці. Nauksdóttir G.R. і Thorhallsson B. [12] досліджують драйвери та бар'єри китайсько-російського співробітництва, підкреслюючи як потенційну «взаємну вигоду»,

так і структурні обмеження цієї кооперації. Дослідження Pan M. [16] фокусуються на факторах, перешкодах та стратегічних механізмах участі Китаю в арктичних справах, що дає методологічний фундамент для оцінки адаптаційних стратегій зовнішніх акторів. У роботі Wither J.K. [20] розглянуто «арктичну дилему безпеки» – ймовірність ненавмисного збройного зіткнення в Північних широтах і запропоновано підходи до оцінки та пом'якшення цих ризиків. Разом зазначені праці формують міждисциплінарну картину: від політико-стратегічного аналізу до економіко-енергетичних і безпекових імплікацій. Тематика арктичних суперечностей, зокрема в економічному вимірі, залишається недостатньо опрацьованою в науковому дискурсі, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є аналіз економічних стратегій ключових глобальних та регіональних держав у Арктиці через призму конкуренції та співпраці, виявленні головних векторів інтересів, конфліктів та механізмів взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ідея арктичної винятковості виникла з промови Михайла Горбачова, Генерального секретаря Комуністичної партії Радянського Союзу, в арктичному порту та військово-морській базі Мурманськ 1 жовтня 1987 року, в якій він закликав зробити Арктику «справжньою зоною миру та плідної співпраці». Основна ідея полягала в тому, щоб відокремити арктичні справи від ширшого протистояння між Радянським Союзом та Заходом. Протягом наступних кількох десятиліть бачення Горбачова стало реальністю, принаймні частково [17].

Арктика, яку часто асоціюють із безтурботними ландшафтами та дикою природою, – це не просто мальовничий регіон, а й стратегічно важлива територія, сформована екологічними, політичними, економічними та військовими силами. Під час холодної війни вона була полем битви між Сполученими Штатами Америки (США), Організацією Північноатлантичного договору (НАТО) та Союзом Радянських Соціалістичних Республік (СРСР). Після холодної війни арктичні країни прагнули зберегти її як зону співпраці. Однак стратегічна конкуренція між США, росією та Китайською Народною Республікою (КНР) значно підвищила її геополітичне значення за останнє десятиліття. Військовий прогрес росії та КНР, на відміну від повільніших зусиль США та НАТО, перетворив Арктику на критично важливий центр безпеки, доступу до ресурсів та контролю над новими судноплавними маршрутами [16].

Після холодної війни міжнародні відносини в Арктиці характеризувалися співпрацею та дипломатією. Але, після анексії Криму росією у 2014 році, переважно мирні відносини на Крайній Півночі опинилися під загрозою через

зростання військової конкуренції між росією та західними арктичними державами. Відсутність військового діалогу між росією та Заходом загострила ситуацію. Як наслідок, виникла дилема безпеки в Арктиці, яка загрожує стабільності та збільшує небезпеку ненавмисного збройного конфлікту в результаті нещасних випадків або непорозумінь [13].

У міру танення льодовикового покриву та відкриття нових морських шляхів у північній частині планети, що полегшує доступ до потенційної розробки енергії, геополітична конкуренція між США, росією та дедалі більш присутнім Китаєм прискорюється. Кліматологи стверджують, що Арктика, яка охоплює 4% земної кулі, нагрівається в чотири рази швидше, ніж будь-де. Це впливає на екосистеми, дику природу та місцеве населення. Танення льоду в Арктиці полегшує доступ до неймовірних природних ресурсів регіону – критично важливих мінералів, нафти та газу – за словами експертів, близько 30% невикористаного природного газу знаходиться в Арктиці. І це відкриває можливості для нових

морських торговельних шляхів, різко скорочуючи час подорожі між Азією та Європою. В експортному бізнесі час – це гроші.

За деякими прогнозами, Арктичний океан стане майже повністю судноплавним до 2100 року [5]. І як наслідок, шлях між Європою та Азією може стати на 40% коротшим, що призведе до додаткових економічних та політичних інтересів не лише країн, що безпосередньо межують з Арктикою, а й інших європейських країн та Китаю. Зміни в Арктиці водночас створюють нові території, що вже порушує питання суверенітету, а отже, і військової справи та безпеки. Відповідно, вже кілька років Мюнхенська конференція з безпеки розглядає ситуацію в цьому регіоні.

Як відомо, Північне полярне коло охоплює вісім країн: так звана Арктична п'ятірка – Сполучені Штати Америки, Росія, Канада, Данія (через Гренландію та Фарерські острови) та Норвегія – представляють основні прибережні держави. Крім того, Фінляндія, Швеція та Ісландія мають територію в межах кола, але не мають значного доступу до моря (рис. 1).

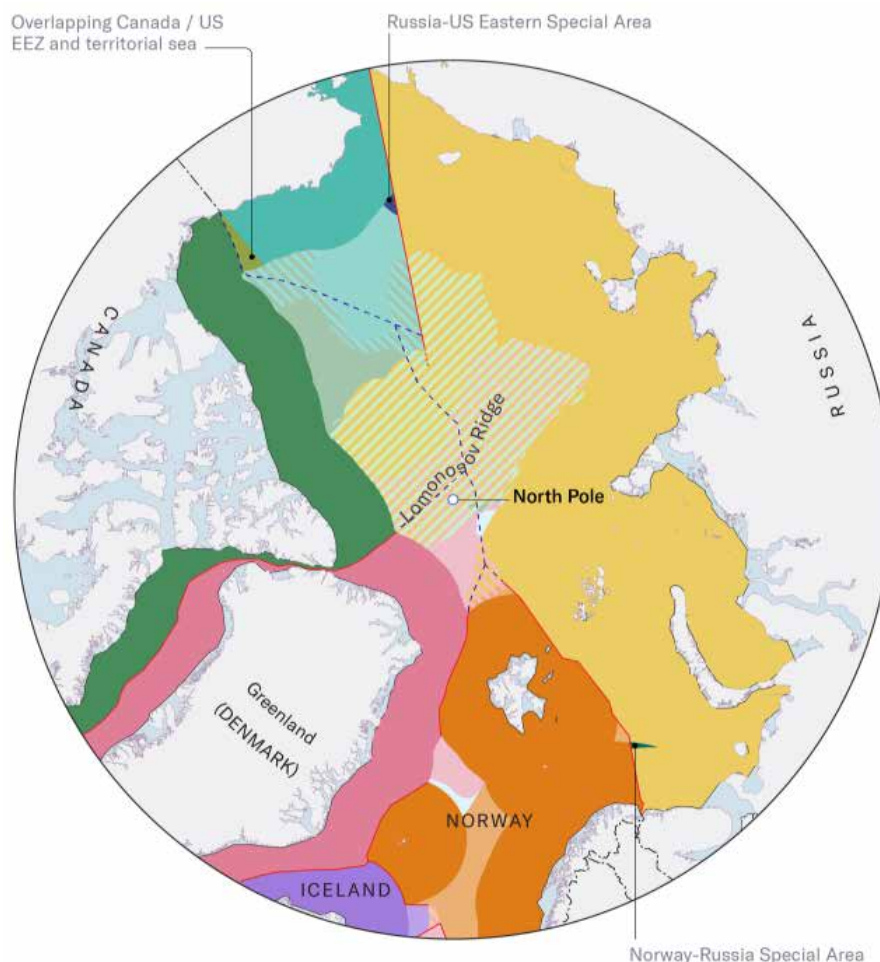

Рисунок 1 – Морські юрисдикції та територіальні претензії країн в Арктиці

Джерело: [7]

Жодна з цих країн не «володіє» Арктикою в цілому – вони здійснюють свої територіальні та економічні права відповідно до міжнародного права. У межах своїх вільних економічних зон (ВЕЗ) вони мають право експлуатувати живі та неживі ресурси, включаючи рибальство, нафту, газ та відновлювані джерела енергії. Ці країни є членами Арктичної ради – міждержавного форуму, створеного в 1996 році для сприяння співпраці між державами та корінними народами, що проживають у регіоні [4]. Хоча Рада не має регуляторних повноважень, вона слугує платформою для діалогу. Після анексії Криму росією в 2014 році та її вторгнення в Україну в 2022 році відносини в Раді різко погіршилися. Проте, Арктична рада відновила співпрацю з Росією після дворічної перерви через розпочату росією війну в Україні [1].

На цьому тлі зростаючої напруженості та перегляду підходів до взаємодії в регіоні все активніше проявляється інтерес позарегіональних держав.

Китай обґрунтовує свою легітимність участі в арктичному регіоні посиленням на «історичну присутність», про що свідчить підписання Договору про Шпіцберген 1925 року [13] та відкриття дослідницької станції Хуанхе в Нью-Олесунні відповідно у 1925 та 2004 роках [16].

З 2012 року участь Китаю активізувалася, зі збільшенням бюджетних асигнувань та стратегічного планування. У 2013 році Китай отримав статус спостерігача в Арктичній раді, хоча географічно не є частиною Арктичного регіону. У 2017 році він оголосив про «Полярний шовковий шлях», а в 2018 році опублікував Білу книгу під назвою «Арктична політика Китаю». У книзі підкреслюються інтереси Китаю до законного та раціонального використання арктичних ресурсів. Китай стверджує, що поважає суверенні права арктичних держав щодо корисних копалин, газу, нафти та рибних ресурсів у районах, за які вони несуть відповідальність згідно з міжнародним правом, а також поважає інтереси та турботи мешканців Арктичного регіону [11].

Арктична політика Китаю – це ретельно вивірена стратегія, яка збалансовує його економічні потреби, проблеми безпеки та амбіції щодо глобального визнання та лідерства. Незважаючи на географічну віддаленість від Північного полярного кола, Китай проголосив себе «близькоарктичною державою». Щоб закріпити свої позиції в Арктиці, Китай запропонував інвестиції в арктичні та приарктичні портові споруди, такі як Архангельськ (росія) [18], а також транспортну інфраструктуру, таку як російський «Арктичний експрес № 1» та технології ядерних та неядерних криголамів [9].

Втім, попри помітну активізацію співпраці між Китаєм і росією в арктичному регіоні, цей альянс має свої межі та виклики. Як засвідчує

низка досліджень, співпраця між Китаєм та росією в Арктиці має певні межі, попри офіційне проголошення стратегічного партнерства «без обмежень». Встановлено, що ключовими обмежувальними факторами для поглиблення китайсько-російської взаємодії в регіоні виступають, з одного боку, необхідність збереження регіонального балансу сил, а з іншого – економічні інтереси Китаю, орієнтовані на співпрацю із західними країнами. Окрім того, внутрішні виклики, зокрема інституційні та інфраструктурні обмеження в російській Арктиці, додатково ускладнюють подальший розвиток двосторонньої взаємодії в арктичному напрямі [12].

Серед науковців існує певний консенсус про те, що Китай не планує згортати свої арктичні сировинні амбіції, зокрема щодо доступу до природних ресурсів Гренландії. Це зумовлено стратегічною необхідністю диверсифікації джерел постачання сировини в контексті реалізації національної програми «Зроблено в Китаї 2025» та прагнення до економічного лідерства. У Національному плані КНР з управління мінеральними ресурсами (2016–2020) визначено понад 20 стратегічно важливих корисних копалин, серед яких – нафта, природний і сланцевий газ, вугілля, залізо, мідь, кобальт, літій, рідкоземельні елементи, а також цинк, який розглядається як один із ключових для промислового виробництва. Такий підхід свідчить про зростаючу роль Арктики у забезпеченні ресурсної безпеки Китаю [3].

Зростання військово-морських можливостей КНР і її односторонні дії в Південнокитайському морі викликали занепокоєння серед арктичних і неарктичних держав щодо можливого поширення подібної поведінки на Арктику. Декларація Китаю про намір стати «морською державою» супроводжується активізацією в регіоні та прагненням інтегрувати Арктику в ініціативу «Один пояс, один шлях» через Полярний шовковий шлях. Участь КНР у видобувних проєктах у Гренландії, розбудові інфраструктури та судноплавства вимагає значних інвестицій, однак супроводжується підозрами щодо «дипломатії боргової пастки», екологічних ризиків і непрозорості. На цьому тлі низка арктичних держав – США, Данія, Норвегія, Швеція, а також Японія демонструють скепсис щодо намірів Пекіна. Попри формальне партнерство, навіть росія, як повідомляється, ставиться до зростаючої присутності Китаю з настороженістю. Це створює простір для маневру США та інших західних країн у конкуренції за вплив в Арктиці [10].

Це створює простір для маневру США та інших західних країн у конкуренції за вплив в Арктиці. У цьому контексті США, як одна з арктичних держав, дедалі активніше формують власну стратегію в регіоні.

США мають вихід до Арктики завдяки Алясці, яку було придбано у росії в 1867 році за

7,2 мільйона доларів – угоду, яку тоді висміювали як «Безглуздість Сьюарда» [19]. Однак сьогодні це можна було б точніше описати як «передбачливість Сьюарда», адже Аляска має багато ресурсів (рибальство, викопне паливо, корисні копалини), і американська дипломатія інвестує в кліматичні питання.

Запуск Національної стратегії США щодо Арктичного регіону у 2013 році заклав основу для сучасного геополітичного ландшафту. До 2022 року російський милітаризм та амбіції КНР щодо «Полярного шовкового шляху» спонукали США оновити свою арктичну стратегію, зробивши акцент на військовій готовності, інфраструктурі та співпраці з НАТО [15]. Наприклад, військовий бюджет США на 2020 рік включав фінансування будівництва порту на Алясці для посилення військової присутності США в Арктиці, хоча з того часу проєкт зайшов у підвишене становище через перевитрати коштів [8].

США мають великі запаси нафти та природного газу в Арктиці, причому нафтове родовище Прудо-Бей на Алясці є найважливішим у Північній Америці; у 2000-х роках Прудо-Бей зазвичай виробляв близько 8% внутрішньої нафти Америки. Важливість арктичної нафти для енергетичної незалежності США стала очевидною у 2006 році, коли через витік на критично важливому трубопроводі в затоці Прудо довелося тимчасово зупинити видобуток. Це сталося на тлі напружених відносин між США та Іраном, що ускладнило імпорту нафти. Додатково ситуацію загострила загальна нестабільність на Близькому Сході, яка обмежила доступ до іноземної нафти за прийнятними цінами. Унаслідок цього внутрішні ціни на нафту зросли на 3% [2].

За часів президентства Дональда Трампа арктична політика зробила дивний поворот – від ідеї ставлення до Канади як до «51-го штату» до невдалих спроб купити Гренландію. Водночас росія та Китай стрімко зміцнюють свої позиції: Москва інвестує в інфраструктуру та військові бази вздовж Північного морського шляху, тоді як Пекін, хоча й не має території в регіоні, називає себе «близькоарктичною» державою та розширює свій вплив за допомогою науки та капіталу у співпраці з росією. З іншого боку, Китай вступив в арктичну гонку лише на початку 21 століття. Спираючись на наукову дипломатію та інвестиції, він відкрив дослідницькі станції, фінансував проєкти в росії, а після війни в Україні скористався ізоляцією москви для подальшого зміцнення своїх позицій у регіоні, зокрема через проєкти зі зрідженого газу [14].

В свою чергу, варто згадати про Закон One Big Beautiful Bill Act [6], який передбачає масштабні інвестиції США в Арктику на суму близько 9 мільярдів доларів. З них 4,3 млрд доларів виділено на будівництво важких криголамів Polar Security Cutters, 3,5 млрд – на середні Arctic Security Cutters, а ще близько 816 млн – на легкі судна для навігації в льодових умовах. Окрім цього, закон передбачає значне розширення нафтовидобувних лізингів в Алясці з проведенням численних аукціонів у таких регіонах, як Arctic National Wildlife Refuge та Cook Inlet, а також суттєве зниження рентних платежів і спрощення процедур екологічного контролю. Ці заходи спрямовані на посилення військово-морської присутності США та розвиток критично важливої для енергетичної безпеки інфраструктури в Арктиці.

Однак реалізація цих планів стикається з низкою викликів. Незважаючи на політичну підтримку, нафтові компанії виявляють обережність щодо інвестицій в Арктиці через високі витрати та можливі зміни політики в майбутньому. Крім того, конкуренція з боку інших держав, таких як росія та Китай, ускладнює ситуацію. Росія активно розвиває свою військово-морську присутність та інфраструктуру в Арктиці, що ставить під загрозу американські інтереси в регіоні [20]. Таким чином, для забезпечення сталого розвитку та безпеки в Арктиці США необхідно збалансувати економічні амбіції з екологічними та геополітичними реаліями.

Висновки. Підбиваючи підсумки, зазначимо, що за умови збереження тенденції танення льодового покриву Арктики може відбутися значний геополітичний, економічний та стратегічний зсув, який перекроїть карту глобальної динаміки сил, загострить конкуренцію та конфлікти в новому регіоні та змістить центр політичної ваги в бік Арктики. Зростаюча доступність Арктики докорінно змінює світову торгівлю та економіку, що вимагає перегляду генеральної стратегії США. У контексті посилення комерційної активності росії та Китаю в регіоні Арктика набуває стратегічного значення. Вона дедалі більше впливає на глобальну торгівлю, видобуток природних ресурсів та міжнародні відносини, що робить її ключовим елементом у довгостроковому плануванні США. Врахування можливостей і викликів, пов'язаних із регіоном, є критично важливим для забезпечення енергетичної безпеки, геополітичної стабільності та економічної переваги Америки. Арктика ризикує перетворитися на гарячу точку майбутніх бойових дій за відсутності чітких методів вирішення цієї напруженості.

Список використаних джерел:

1. Арктична рада після дворічної паузи відновила співпрацю з РФ. Correspondent.net. 2025. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4712758-arktychna-rada-cherez-dva-roky-pauzy-vidnovyla-spivpratsui-z-rf> (дата звернення: 04.08.2025).
2. Добей А. Г. Энергетичний ринок Арктики: від викопних ресурсів до відновлюваної енергетики. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. № 2(17). С. 281–290. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.17-46>
3. Кикина А. Б., Заяць О. І. Арктичні ініціативи росії в контексті китайської присутності. *Причорноморські економічні студії*. 2023. № 82. С. 15–21. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.82-2>
4. Arctic Council. 2025. URL: <https://arctic-council.org/> (дата звернення: 04.07.2025).
5. Climate Change Post. By 2100, year-round navigation of the Arctic Ocean? 2024. URL: <https://www.climatechange.org/news/by-2100-year-round-navigation-of-the-arctic-ocean/> (дата звернення: 03.08.2025).
6. Congress.gov. H.R.1 – Lower Energy Costs Act. 2025. URL: https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/1/text?utm_source= (дата звернення: 01.08.2025).
7. Durham University. IBRU: Centre for Borders Research. 2025. URL: <https://www.durham.ac.uk/research/institutes-and-centres/ibru-borders-research/> (дата звернення: 20.07.2025).
8. Geopolitical Monitor. Arctic geopolitics: Strategic stakes for China, Russia, and the U.S. 2025. URL: <https://www.geopoliticalmonitor.com/arctic-geopolitics-strategic-stakes-for-china-russia-and-the-u-s/> (дата звернення: 04.08.2025).
9. Goble P. Moscow's Cutback on Icebreaker Construction Opens Door for China in the North. 2023. URL: <https://jamestown.org/program/moscows-cutback-on-icebreaker-construction-opens-door-for-china-in-the-north/> (дата звернення: 15.07.2025).
10. Havnes H. The Polar Silk Road and the People's Republic of China's role in Arctic governance. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*. 2020. Vol. 4. No. 1. P. 121–138. DOI: <https://doi.org/10.24294/jipd.v4i1.1166>
11. Hong N. China's Interests in the Arctic: Opportunities and Challenges Examining the Implications of China's Arctic Policy White Paper. *Washington, DC: Institute for China-America Studies*. 2018. URL: <https://chinaus-icas.org/wp-content/uploads/2018/03/Chinas-Interests-in-the-Arctic-2018-Report-FINAL-DRAFT.pdf> (дата звернення: 04.07.2025).
12. Hauksdóttir G. R., Thorhallsson B. 'Limitless' Sino Russian Cooperation in the Arctic? Drivers and Barriers Shaping China and Russia's Cooperation in the Region. *Polar Geography*. 2025. Vol. 48. DOI: <https://doi.org/10.1080/1088937X.2025.247700>
13. Jensen Ø. The Svalbard Treaty and Norwegian Sovereignty. *Arctic Review on Law and Politics*. 2020. Vol. 11. P. 82–107. DOI: <https://doi.org/10.23865/arctic.v11.2348>
14. Matevski V. Arctic – A grand stage for the rivalry between America, Russia and China. *NIN*. 2025. URL: <https://www.nin.rs/english/news/84800/arctic-a-grand-stage-for-the-rivalry-between-america-russia-and-china> (дата звернення: 04.08.2025).
15. National Strategy for the Arctic Region. *The White House*, October 2022. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/National-Strategy-for-the-Arctic-Region.pdf> (дата звернення: 04.07.2025).
16. Pan M. Study of favorable factors, barriers and coping strategies of China's participation in the Arctic affairs. *China Soft Scienc*. 2013. № 6. P. 115.
17. Pan M., Huntington H. P. China-U.S. cooperation in the Arctic Ocean: Prospects for a new Arctic exceptionalism? *Marine Policy*. 2024. Vol. 168. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2024.106294>. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X24002926> (дата звернення: 04.07.2025).
18. PortSEurope. Arkhangelsk port as China's cargo transport hub. 2024. URL: <https://www.portseurope.com/arkhangelsk-port-as-chinas-cargo-transport-hub/> (дата звернення: 25.06.2025).
19. Senate.gov. Sumners' Alaskan Project. URL: <https://www.senate.gov/about/powers-procedures/treaties/sumners-alaskan-project.htm> (дата звернення: 04.08.2025).
20. Wither J. K. An Arctic security dilemma: assessing and mitigating the risk of unintended armed conflict in the High North. *European Security*. 2021. Vol. 30. No. 4. P. 649–666. DOI: <https://doi.org/10.1080/09662839.2021.1942850>.

References:

1. Arktychna rada pislia dvorichnoi pauzy vidnovyla spivpratsiu z RF. (2025). [Arctic Council after two-year pause restored cooperation with Russia]. Available at: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4712758-arktychna-rada-cherez-dva-roky-pauzy-vidnovyla-spivpratsui-z-rf> (accessed 04.08.2025) (in Ukrainian).
2. Dobey A. H. (2025). Enerhetychnyi rynek Arkyty: vid vykopnykh resursiv do vidnovliuvanoi enerhetyky [Energy market of the Arctic: from fossil fuels to renewable energy]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, no. 2(17), pp. 281–290. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.17-46> (in Ukrainian).
3. Kykyna A. B., Zaiats O. I. (2023). Arkytchni initsiatyvy Rosii v konteksti kytaiskoi prysutnosti [Arctic initiatives of Russia in the context of Chinese presence]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 82, pp. 15–21. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.82-2> (in Ukrainian).
4. Arctic Council. (2025). Available at: <https://arctic-council.org/>.
5. Climate Change Post. (2024). By 2100, year-round navigation of the Arctic Ocean? Available at: <https://www.climatechange.org/news/by-2100-year-round-navigation-of-the-arctic-ocean/>.

6. Congress.gov. H.R.1 – Lower Energy Costs Act. (2025). Available at: https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/1/text?utm_source=.
7. Durham University. (2025). IBRU: Centre for Borders Research. Available at: <https://www.durham.ac.uk/research/institutes-and-centres/ibru-borders-research/>.
8. Geopolitical Monitor. (2025). Arctic geopolitics: Strategic stakes for China, Russia, and the U.S. Available at: <https://www.geopoliticalmonitor.com/arctic-geopolitics-strategic-stakes-for-china-russia-and-the-u-s/>. (accessed: 04.08.2025).
9. Goble, P. (2023). Moscow's Cutback on Icebreaker Construction Opens Door for China in the North. Available at: <https://jamestown.org/program/moscows-cutback-on-icebreaker-construction-opens-door-for-china-in-the-north/>. (accessed: 15.07.2025).
10. Havnes H. (2020). The Polar Silk Road and the People's Republic of China's role in Arctic governance. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, vol. 4, no. 1, pp. 121–138. DOI: <https://doi.org/10.24294/jipd.v4i1.1166>.
11. Hong N. (2018). China's Interests in the Arctic: Opportunities and Challenges Examining the Implications of China's Arctic Policy White Paper. *Washington, DC: Institute for China-America Studies*. Available at: <https://chinaus-icas.org/wp-content/uploads/2018/03/Chinas-Interests-in-the-Arctic-2018-Report-FINAL-DRAFT.pdf>. (accessed: 04.07.2025).
12. Hauksdóttir G. R., Thorhallsson B. (2025). 'Limitless' Sino Russian Cooperation in the Arctic? Drivers and Barriers Shaping China and Russia's Cooperation in the Region. *Polar Geography*, vol. 48. DOI: <https://doi.org/10.1080/1088937X.2025.247700>.
13. Jensen Ø. (2020). The Svalbard Treaty and Norwegian Sovereignty. *Arctic Review on Law and Politics*, vol. 11, pp. 82–107. DOI: <https://doi.org/10.23865/arctic.v11.2348>.
14. Matevski V. (2025). Arctic – A grand stage for the rivalry between America, Russia and China. *NIN*. Available at: <https://www.nin.rs/english/news/84800/arctic-a-grand-stage-for-the-rivalry-between-america-russia-and-china>. (accessed: 04.08.2025).
15. National Strategy for the Arctic Region. (2022). The White House. Available at: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/National-Strategy-for-the-Arctic-Region.pdf>. (accessed: 04.07.2025).
16. Pan M. (2013). Study of favorable factors, barriers and coping strategies of China's participation in the Arctic affairs. *China Soft Scienc*, no. 6, pp. 115.
17. Pan M., Huntington H.P. (2024). China-U.S. cooperation in the Arctic Ocean: Prospects for a new Arctic exceptionalism? *Marine Policy*, vol. 168. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2024.106294>. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X24002926> (.
18. PortSEurope. (2024). Arkhangelsk port as China's cargo transport hub.. Available at: <https://www.portseurope.com/arkhangelsk-port-as-chinas-cargo-transport-hub/>. (accessed: 25.06.2025).
19. Senate.gov. Sumners' Alaskan Project. Available at: <https://www.senate.gov/about/powers-procedures/treaties/sumners-alaskan-project.htm>. (accessed: 04.08.2025).
20. Wither J. K. (2021). An Arctic security dilemma: assessing and mitigating the risk of unintended armed conflict in the High North. *European Security*, vol. 30, no. 4, pp. 649–666. DOI: <https://doi.org/10.1080/09662839.2021.1942850>.

Стаття надійшла до редакції 05.08.2025